

Ennallistamissuunnitelman valmisteluhankkeen teemaryhmän 4 (maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat, Artiklat 10 ja 11) 10. kokous

Kokousaika: ke 27.8.2025 klo 9-11:30

Kokouspaikka: Kirkkokatu 12, kokoushuone Maria sekä Teams

Paikalla:

Erityisasiantuntija Tuuli Orasmaa, Pj, MMM
Ympäristöneuvos Petri Ahlroth, vara Pj, YM
Erikoistutkija Mikko Kuussaari, SYKE
Neuvotteleva virkamies Eero Pehkonen, MMM
Neuvotteleva virkamies Heini Lehtosalo, MMM
Erityisasiantuntija Eija Hagelberg, YM
Suunnittelija Holtti Hakonen, Suomen riistakeskus
Erikoistutkija Liisa Maanavilja, GTK
Johtava asiantuntija, Johanna Vanhatalo, MMM
Erityisasiantuntija Martina Reinikainen, YM
Erikoistutkija Marjaana Toivonen, SYKE
Johtava asiantuntija Åke Möller, Ruokavirasto
Ylitarkastaja Elina Sorvali, ELY
Neuvotteleva virkamies Anna Schulman, MMM
Ryhmäpäällikkö Leena Lehtomaa, ELY
Tutkija Hanna Kekkonen, Luke (asiakohdassa 5)

Sihteerit

Erikoistutkija Rainer Peltola, Luke
Erikoistutkija Sari Himanen, Luke

Vierailevat asiantuntijat:

Tutkija Janne Heliölä, SYKE

Asialista

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:00.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Vahvistettiin pöytäkirjan hyväksyminen, varsinainen hyväksyminen tapahtui jo alkukesällä.

3. Syksyn työsuunnitelma

Pj esitteli syksyn työsuunnitelman. Leena Lehtomaa ilmoitti jäävänsä teemaryhmästä pois. ELY-keskusten jäsenenä toimii vastedes Elina Sorvali.

4. Toimet indikaattoreiden kasvattamiseksi

Todettiin, että indikaattorityön tulokset menevät seuraavaksi projektiryhmälle, joka mm. sovittaa eri teemaryhmien toimia yhteen. Tämän jälkeen toimet menevät ohjausryhmän käsittelyyn syyskuun loppupuolella.

Eero Pehkonen esitteli pienryhmätyöskentelyn keskeiset tulokset ("Toimenpiteet maatalouselinympäristöjen indikaattoreiden kasvattamiseksi"). Keskustelua syntyi seuraavista toimenpiteistä:

- Perinnebiotooppien hoito

Toimenpide muotoillaan teemaryhmässä 1. Todettiin toimi vaikuttavaksi, mutta ehdotettiin otsikon muokkaamista muotoon "Perinnebiotooppien lisääminen ja hoito".

- Peltosirkun suojelusuunnitelman toimeenpano

Todettiin toimen vaikuttavan suoraan indikaattoreihin.

- Viljelemättömän lineaarisen avoimen alan lisääminen maisemassa

Ehdotettiin tilakohtaista vaatimusta piennaralaan (esim. 5 % peltoalasta). Pientareiden sijoittamisessa voisi olla joustavuutta, jotta ne voitaisiin perustaa viljelyn ja indikaattorien kannalta tarkoituksenmukaisimpiin paikkoihin. Lisäksi ehdotettiin lisättäväksi suojakaistoja ja kannuste pientareiden leventämiseen. Pientareita ei tulisi perustamisen jälkeen muokata tai käsitellä kasvinsuojeluaineilla, paitsi erityistapauksissa (esim. vieraslajitorjunta). Niittää tulisi 1-2v välein. Lisäksi ehdotettiin kansallista hehtaaritavoitetta 120 000 ha pohjautuen MTK:n ja SLC:n monimuotoisuustiekarttaan.

Ehdotettiin pajujen säästämistä peltojen reunoilla. Toisaalta tämä on riski tukikelpoisen pinta-alan menettämiselle. Esitettiin pajujen säästämistä metsän puolella, jolloin hyöty olisi sama, mutta riski viljelyalan menettämisestä poistuu. Metsänreunojen käsittely voitaisiin huomioida tässä toimenpiteessä.

Ehdotettiin, että kylvökoneen leveys kannattaisi huomioida minimileveyksiä määriteltäessä. Siemenseosten tulisi olla puhtaita vieraslajeista.

Toimenpiteen nimessä tulisi puhua "pysyvästi" viljelemättömästä alasta.

- Ympäristökesantojen lisääminen

Ympäristökesantojen osalta todettiin tärkeäksi kannustaa niiden pitkäaikaiseen säilyttämiseen. Käytännössä monet nurmikesannot tai luonnonhoitonurmet ovat vanhoja tuotantonurmia, joita ei tarvitse perustaa erikseen. Sijaintia voisi ohjata siten, että ympäristökesantoja kohdennetaan esimerkiksi perinnebiotooppien läheisyyteen. Ehdotettiin, että turvemaiden ympäristökesannoilla voi harjoittaa myös kostean alan viljelyä.

Todettiin myös, että 10 % tilakohtainen velvoite tai hehtaaritavoitteet menevät liikaa yksityiskohtiin. Ympäristökesantoja on Suomessa jo nykyisin runsaasti.

- Uuselin ympäristöjen monimuotoisuutta edistävä hoito

Keskustelussa painotettiin ohjeistuksen ja ohjaavan lainsäädännön tarvetta tien- ja radanvarsien sekä ruderaattialueiden hoidossa, erityisesti niittoajankohtien suhteen. Monimuotoisuuden kannalta oikea ajoitus nähtiin keskeiseksi, mutta nykyisin niittojen toteutuksessa korostuu enemmän käytännön toteutuksen näkökulmat. Hoidossa on otettava huomioon vieraslajien torjunta.

Toimenpiteestä on keskusteltava vielä vastuullisten viranomaisten kanssa.

- Kotieläinten laidunnuksen edistäminen

Todettiin, että laidunnuksen lisääminen on hankalaa monesta syystä, mm. tilakoon kasvu, kotieläinten määrän väheneminen, suurpedot sekä lypsykarjatalouden haasteet tuotannon ja laidunnuksen yhteensovittamisessa. Emolehmätuotannossa ja lammastaloudessa laidunnusmahdollisuudet ovat paremmat.

Koska navettojen rakentamiselle jo nyt rajoitteita mm. metsäkatoasetuksen takia, ei tulisi olla sääntelyä, jossa navetat rakennetaan vain aloille, joissa on laidunnusmahdollisuus.

- Maisemapiirteiden säilytys

Todettiin, että maisemapiirteitä tulisi ensisijaisesti lisätä. "Säilytys" tulisi ottaa otsikosta pois.

- Syysviljoja, talviaikaista kasvipeitteisyyttä ja nurmia viljavaltaisilla alueilla

Todettiin, että luomu sekä talviaikainen kasvipeite ovat toimenpiteinä vain lievästi vaikuttavia juuri näihin indikaattoreihin, joten ne voisi jättää pois listalta

Luomualan lisääminen

Todettiin, että jos luomu on mukana toimenpiteissä, tavoitteena pitäisi olla alojen kasvattaminen eikä vain nykyisten säilyttäminen. Voidaanko kuitenkin tavoitella pinta-alan lisäystä, jos tuotteille ei ole markkinoita?

- Kosteikkojen lisääminen maatalousympäristössä

Ehdotettiin, että toimenpiteeseen lisättäisiin kosteikkojen hoito, jolloin toimenpide olisi "Kosteikkojen lisääminen ja hoito maatalousympäristössä". Todettiin, että pienialaisetkin kosteikot (alle 0,5 ha) lisäävät maisemapiirteiden monimuotoisuutta. Ne eivät kuitenkaan välttämättä näy itse indikaattorissa, koska on epätodennäköistä, että alle 0,5 ha kosteikko osuu Lucas-seurantaruudulle. Muistutettiin, että kosteikot ovat erilaisia ja kysyttiin, voisiko määritelmään kuulua myös kausikosteikot, jotka ovat osan vuodesta veden alla, muuten esim. laitumena. Todettiin, että osan ajasta kuivilla olevia kosteikkoja on hyvinkin mahdollista rakentaa, esimerkkejä löytyy.

- Yleinen keskustelu toimenpiteistä maatalouselin ympäristöjen indikaattoreiden kasvattamiseksi

Todettiin, että ensimmäiset neljä toimenpidettä ovat näihin indikaattoreihin vaikuttavimmat.

Keskustelussa pohdittiin, mikä on valmisteltavan dokumentin painoarvo ja kuinka yksityiskohtaiselle tasolle sen tulee mennä. Hehtaaritavoitteet saivat tukea ja vastustusta. Todettiin, että toisaalta vaikutusarvioita on vaikea tehdä, jos pysytään kovin yleisellä tasolla.

Puheenjohtaja totesi, että pidetään keskustelussa esiin tulleet ehdotukset mukana, vaikka niistä esitettiin eriäviä näkemyksiä. Kirjataan kokouksessa esitetyt haasteet näkyviin ja eritellään vaikutusarvioon. Ohjausryhmään on pyydetty vaihtoehtoja eri toteutustavoista ja näiden vaikutusarvioita. Tämän pohjalta ohjausryhmä tekee valintoja. Yksityiskohtien tasosta keskustellaan projektiryhmässä. Projektiryhmässä on todettu, että osa toimista on todennäköisesti yksityiskohtaisempia kuin toiset.

Työn jatkamisesta sovittiin, että dokumenttien viimeistely jatkuu kokouksessa kuultujen kommenttien pohjalta, ja viimeistelystä vastaavat Eero Pehkonen ja Tuuli Orasmaa yhdessä. Dokumentti laitetaan teemaryhmälle tiedoksi ennen projektiryhmän käsittelyä.

Heini Lehtosalo jätti eriävän mielipiteen. Asiakirjan ei tulisi olla näin yksityiskohtainen, sillä se sitoo liikaa maatalouspolitiikan valmistelua. Esimerkiksi 10 % tilakohtaista veloitetta viljelemättömille aloille ei tulisi asettaa.

5. Koonti kommentteista: Vettämisen kriteerit

Aloitettiin toteamalla, että vettämisen kriteerit määrittävät, millaisia pinta-aloja voidaan raportoida vetetyksi. Pienryhmä oli jo valmistellut kattavan ehdotuksen, joka oli kirjallisilla kommentteilla kesäkuussa. Erityisesti kostean alan viljely jäi vielä avoimeksi kysymykseksi.

Aluksi esiteltiin ryhmän alkuperäinen määritelmä vettämiseksi. Tähän liittyi kuitenkin huoli siitä, että jos peruskuivatusrakenteet rajataan kokonaan pois, kaikki säätösalojituksen perustuva vettäminen jäisi määritelmän ulkopuolelle. Ehdotettiin muotoilua tarkennettavaksi.

Keskusteltiin siitä, pitäisikö korotetun vedenpinnan tasolle asettaa konkreettinen tavoitetaso. Yksinkertaisena lähestymistapana nähtiin suo- tai kosteikkokasvillisuuden ilmestyminen. Ongelmaksi nähtiin, että jos peltoa käytetään vettämisen jälkeen viljelyyn, monet kasvit kykenevät kasvamaan eri kosteusoloissa eivätkä siten yksiselitteisesti indikoi vettymistä. Siksi vedenpinnan seurannan merkitystä korostettiin kosteikkoviljelyn yhteydessä – siitä ei pitäisi luopua.

Keskustelussa nousi esiin kysymys, lasketaanko kosteikkoviljely vettämiseksi. Ehdotettiin termiksi ”viljely korotetulla vedenpinnalla”, joka olisi selkeämpi ja erottuisi paremmin, CAP:ssa käytetään termiä ”kosteaviljely”. Moni piti tärkeänä, että kosteikkoviljely säilyy mahdollisuutena, mutta se edellyttää vedenpinnan seuranta ja jonkinlaista tavoitetason määrittelyä vedenpinnalle. Ehdotettiin, että keskustelua voidaan jatkaa lokakuun alun kokouksessa, kun toimien raportoinnista keskustellaan.

6. Muut asiat

Ryhmän puheenjohtaja vaihtuu marraskuun alkupuolella. Uutta puheenjohtajaa haetaan.

Työryhmän teemasta on kirjoitettu yliökirjoitus Maaseudun Tulevaisuuteen ”Turvepeltojen ennallistamiseen haetaan järkiratkaisuja”

a. vapaaehtoinen maastoretki 2.9.

Maastoretki pohjustaa seuraavaa kokousta - miten takautuvia toimia voidaan hyödyntää ennallistamisessa.

b. 28.8. Kansalaispaneelin suositusten julkistustilaisuus

Kyseessä on webinaari, kansalaispaneeli on tehnyt suosituksia, jotka julkistetaan webinaarissa. Puheenjohtaja informoi suosituksista, kun ne virallisesti julkisia.

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous on 17.9. klo 9:00 – 12:00.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:30.

Kokousaineistot löytyvät kokouksen [Teams](#) -kansiosta